

ระบาดวิทยาของ Anaphylaxis ในโรงพยาบาลศิริราช

นันทวัน ปิยะภาณี

ความเป็นมา : anaphylaxis เป็นปฏิกิริยาทางภูมิแพ้ของร่างกายที่รุนแรง เกิดขึ้นอย่างเฉียบพลัน และทำให้เสียชีวิตได้อย่างรวดเร็ว จึงเป็นภาวะฉุกเฉินที่ต้องรีบให้การรักษา การวินิจฉัยจำเป็นต้องอาศัยประวัติการรับสารกระตุ้นให้เกิดอาการแพ้ อาการและอาการแสดง การทราบสาเหตุที่ทำให้เกิด anaphylaxis จะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงสารที่แพ้และป้องกันการเกิดซ้ำ อุบัติการณ์การเกิด anaphylaxis แตกต่างกันไปตามกลุ่มที่ศึกษา โดยเชื่อว่าการรายงานอุบัติการณ์ในประชากรทั่วไป น่าจะต่ำกว่าความเป็นจริง สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเพื่อรายงานอุบัติการณ์การเกิด anaphylaxis

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาระบาดวิทยาของ anaphylaxis ในโรงพยาบาลศิริราช ในผู้ป่วยทุกอายุที่ได้รับไว้เป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาลศิริราชทั้งที่เกิด anaphylaxis ในและนอกโรงพยาบาล

วิธีการศึกษา : การวิจัยนี้เป็นการศึกษาย้อนหลัง รวบรวมข้อมูลผู้ป่วย anaphylaxis ที่ได้รับไว้เป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาลศิริราช จากเวชระเบียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2545 รวมเป็นเวลา 9 ปีโดยใช้รหัสการวินิจฉัยตาม ICD-10 โดยกำหนดรหัสการวินิจฉัยในหมวดของ anaphylaxis และรหัสการวินิจฉัยโรคในกลุ่มอาการและอาการแสดงของ anaphylaxis ค้นหาผู้ป่วยต่อโดยระบบคอมพิวเตอร์ แล้วทำการศึกษาจากเวชระเบียน

ผลการศึกษา : จากการศึกษาย้อนหลังเป็นเวลา 9 ปีพบผู้ป่วย anaphylaxis จำนวน 62 คน พบ อัตราการเกิด anaphylaxis เฉลี่ย 6.9 คนต่อปี หรืออัตราการเกิดปีละ 8.5 คนต่อผู้ป่วยใน 100,000 คน อัตราการเกิด anaphylaxis ในเพศหญิงต่อเพศชาย เป็น 1.3:1 พบ anaphylaxis ในผู้ป่วยกลุ่มเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ ผู้ป่วย anaphylaxis ที่เกิดเหตุการณ์นอกโรงพยาบาล มีจำนวน 40 ราย (ร้อยละ 64.5) ผู้ป่วย anaphylaxis ที่เกิดเหตุการณ์ในโรงพยาบาล มีจำนวน 22 ราย (ร้อยละ 35.5) มีผู้ป่วย 51 ราย (ร้อยละ 82.2) ที่ทราบสาเหตุที่สงสัยว่าจะมีสารกระตุ้นให้เกิด anaphylaxis สาเหตุที่สงสัยว่าทำให้เกิด anaphylaxis ที่พบบ่อยที่สุดคือ กลุ่มยา (ร้อยละ 37.1) อาหาร (ร้อยละ 24.2) แมลงสัตว์กัดต่อย (ร้อยละ 8.1) การได้รับ immunotherapy (ร้อยละ 8.1) จาก Radiocontrast media (ร้อยละ 4.8) ส่วนผู้ป่วยที่ไม่ทราบสาเหตุมีจำนวน 11 ราย (ร้อยละ 17.7) จากการศึกษาไม่พบผู้ป่วยที่มีสาเหตุจากอาหารจำพวกถั่วและถั่วลิสง อาการและอาการแสดงของ anaphylaxis ที่พบบ่อยที่สุดคืออาการทางผิวหนัง (ร้อยละ 85.5) ได้แก่ ลมพิษและ angioedema รองมาคืออาการทางระบบทางเดินหายใจ (ร้อยละ 80.6) ระบบหัวใจและหลอดเลือด (ร้อยละ 54.8) และอาการระบบทางเดินอาหาร (ร้อยละ 38.7) ตามลำดับ อาการตามระบบที่มักพบร่วมกันได้บ่อยที่สุดคืออาการทางผิวหนังและอาการระบบทางเดินหายใจ (ร้อยละ 30.6) ส่วนอาการที่เป็นอาการแรกของ anaphylaxis ที่พบบ่อยที่สุดคืออาการทางผิวหนัง จากการศึกษาพบผู้ป่วยที่เป็น atopy เพียงร้อยละ 30.6 มีผู้ป่วยเพียง ร้อยละ 79 ที่ได้รับการฉีดยา adrenaline มีผู้ป่วย 7 รายที่มีอาการรุนแรงต้องรับไว้ในหออภิบาลผู้ป่วยวิกฤต ผู้ป่วย 5 รายได้รับการใส่ท่อช่วยหายใจและใช้เครื่องช่วยหายใจ จากการศึกษาพบผู้ป่วยเสียชีวิต 1 ราย คิดเป็นอัตราตายร้อยละ 1.6 หลังจากเหตุการณ์ anaphylaxis แล้ว มีผู้ป่วยเพียง 21 รายที่ได้รับการทดสอบภูมิแพ้ทางผิวหนังเพื่อหาสาเหตุ และมีเพียง 3 ราย ที่ได้รับการทดสอบภูมิแพ้โดยการรับประทาน

สรุป : การวินิจฉัย anaphylaxis ในประเทศไทยน่าจะน้อยกว่าความเป็นจริง จากการศึกษาพบอัตราการเกิด anaphylaxis ในโรงพยาบาลศิริราช น้อยกว่า ร้อยละ 1 และพบอัตราตายได้ถึงร้อยละ 1.6

EPIDEMIOLOGY OF ANAPHYLAXIS IN SIRIRAJ HOSPITAL

Nuntawan Piyaphanee

Background : Anaphylaxis is a serious systemic emergency condition . It affects an increasing number of people worldwide. Awareness of the clinical features of anaphylaxis and its causative triggers are important. Identifiable causes must be avoided for the prevention of recurrence. There are few epidemiological studies on anaphylaxis. The incidence of anaphylaxis in the general population is often underreported.

Objectives : The purpose of this study was to describe the epidemiology of the anaphylaxis admitted at Siriraj Hospital, Thailand .

Methods : We identified 62 patients with anaphylaxis presented to Siriraj Hospital from 1994 to 2002 . Medical diagnosis indices (ICD-10) were reviewed retrospectively to identify patients whose clinical episode(s) met the criteria for anaphylaxis. We determine occurrence rate of anaphylaxis and fatality rate.

Results : There were 62 patients experienced anaphylaxis during 9 years period. The average occurrence rate was 6.9 cases per year and 8.5 cases per 100,000 admissions annually. Females predominate males (F:M =1.3:1) . Children predominate adult (child : adult =1.3:1) . Anaphylaxis occurred out of hospital 40 cases (64.5%) and in the hospital episodes occurred 22 cases (35.5%). Suspected causes were identified in 51 patients (82.2%) , most frequent cause wre medications (37.1%), foods (24.2%) , insect bite/stings (8.1%), immunotherapy (8.1%), radiocontrast media (4.8%). Unknown cause(s) were 17.3 % . Peanut was not the cause of anaphylaxis in this study. Skin manifestation is the most common initial presenting symptom (88.5%). Atopy was present in 30.6 % . Adrenaline was given in only 79 % of cases . Seven patients admitted in ICU, five patients needed ventilatory support and one patient died. Fatality rate is 1.6%. Skin test was done in only 21 patients and the oral food challenge test was done in only 3 patients.

Conclusion : Anaphylaxis is under- recognized in Thailand. Occurrence rate of anaphylaxis in Siriraj Hospital is less than 1 % , and death can occur . Incidence of anaphylaxis should be further study.